

ВІДГУК

офіційного опонента проф. Манн Р.В.

на дисертаційну роботу Булатнікова Станіслава Олександровича
на тему «Управління інноваціями на основі кіберсоціального підходу»,
яку подано до здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 073 Менеджмент

Актуальність обраної теми дослідження

Актуальність теми дисертації визначається зростаючою роллю інновацій як ключового чинника забезпечення конкурентоспроможності підприємств, регіонів та національної економіки в цілому. В умовах посилення глобальної конкуренції, динамічних змін зовнішнього середовища та скорочення життєвого циклу продукції саме ефективне управління інноваційною діяльністю стає визначальним фактором сталого розвитку.

Разом із тим, сучасні інноваційні процеси характеризуються високим рівнем складності, невизначеності та багатовимірності, що обумовлює необхідність застосування нових підходів до їх управління. Традиційні моделі не повною мірою враховують вплив цифрового середовища, соціальних взаємодій і трансформації знань, що знижує їх прикладну ефективність.

У цьому контексті особливої актуальності набуває розроблення кіберсоціального підходу до управління інноваціями, який дозволяє інтегрувати технологічні, інформаційні та соціальні аспекти інноваційної діяльності, підвищуючи обґрунтованість управлінських рішень та ефективність функціонування інноваційних систем

Актуальність теми дисертаційної роботи підтверджується використанням результатів дисертаційної роботи у наукових дослідженнях у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля (м. Київ). При виконанні теми Е-03-25 «Обліково-аналітичне та організаційно-економічне забезпечення розвитку регіону» автором проведено аналіз інноваційної інфраструктури як елементу інноваційної системи на основі

кіберсоціального підходу. При виконанні теми «Відновлення національної туристичної індустрії та сфери гостинності через соціальний діалог в регіонах України» (номер державної реєстрації 0123U102229, 2023-2025 рр.) автором досліджено уточнено послідовність управління інноваційною діяльністю підприємств. При виконанні теми «Оцінка та розвиток економічного потенціалу Закарпатської області: проблеми, можливості та стратегічні напрями розвитку», (номер державної реєстрації 0124U003892, 2024-2025 рр.) автором розроблено моделі інноваційного процесу з урахуванням змін завдань на різних стадіях життєвого циклу інновацій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

На підставі детального ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та науковими публікаціями здобувача, підготовленими за темою дослідження, можна зробити висновок про належний рівень обґрунтованості та достовірності отриманих наукових результатів. Актуальність обраної теми не викликає сумнівів і підтверджується системним аналізом сучасних викликів, пов'язаних із цифровізацією економіки, трансформацією інноваційних процесів та необхідністю пошуку нових підходів до їх управління. Наведені у вступі аргументи є достатньо переконливими та свідчать про наукову і практичну значущість проведеного дослідження.

Дисертаційна робота має чітко вибудовану структуру, яка характеризується логічною послідовністю викладення матеріалу. Основні результати дослідження узагальнено у висновках, що відзначаються системністю, внутрішньою узгодженістю та належним рівнем аргументованості. Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових принципів і методів, що органічно поєднуються зі спеціальними методами емпіричного та теоретичного аналізу. У роботі доцільно застосовано системний підхід, методи моделювання, аналізу та синтезу, а також інші інструменти, адекватні поставленим завданням дослідження. Теоретичну базу дисертації

сформовано на основі положень сучасних теорій менеджменту, інноваційного розвитку, економіки підприємства та цифрової економіки, а також наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених у сфері управління інноваційною діяльністю, економічного аналізу та економіко-математичного моделювання. Використання широкого кола джерел забезпечило належний рівень наукової обґрунтованості положень дисертаційної роботи.

Достовірність отриманих результатів підтверджується використанням адекватного методичного інструментарію, значним обсягом опрацьованих наукових і аналітичних джерел, а також апробацією результатів дослідження на науково-практичних заходах і їх впровадженням у практичну діяльність.

Об'єкт, предмет і мета дослідження визначені чітко, що дозволило коректно окреслити проблемне поле роботи та забезпечити логічну узгодженість поставлених завдань і отриманих результатів. Запропоновані у дисертації рекомендації та пропозиції відзначаються логічністю, послідовністю викладення та завершеністю, що свідчить про цілісність проведеного дослідження.

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що основні положення та результати дисертаційної роботи є достатньо обґрунтованими, достовірними та такими, що мають як наукову, так і практичну цінність.

Новизна та значення наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації за її темою

Результати проведеного дослідження дозволяють констатувати, що дисертаційна робота містить сукупність наукових положень, які характеризуються новизною та спрямовані на розв'язання важливого наукового завдання – удосконалення теоретико-методологічних засад управління інноваціями в умовах цифровізації з урахуванням кіберсоціальної природи інноваційних процесів.

Наукова новизна роботи полягає насамперед у формуванні цілісного підходу до розуміння інноваційного процесу як складної системи, в якій поєднуються технологічні, інформаційні та соціальні компоненти.

Запропоновані автором положення дозволяють розширити традиційні уявлення про управління інноваціями, доповнивши їх кіберсоціальним виміром, що відображає сучасні тенденції розвитку цифрової економіки.

До вагомих результатів дослідження слід віднести удосконалення принципів інтеграції кіберсоціального підходу з теорією інновацій, що забезпечує більш глибоке врахування взаємодії суб'єктів інноваційної діяльності та ролі знань у процесі прийняття управлінських рішень. Запропоновані підходи створюють передумови для підвищення ефективності управління інноваційними процесами в умовах зростаючої складності та динамічності зовнішнього середовища.

Науковий інтерес становить також розроблена інтегрована модель прийняття рішень в інноваційному менеджменті, яка поєднує елементи класичних управлінських підходів із сучасними інформаційними та когнітивними складовими. Такий підхід дозволяє враховувати багатофакторний характер інноваційної діяльності та забезпечує більш обґрунтований вибір управлінських альтернатив.

Суттєвим результатом є уточнення сутності інноваційного процесу як об'єкта управління з урахуванням трансформації знань на різних етапах його життєвого циклу, що сприяє розвитку понятійного апарату інноваційного менеджменту та підвищує рівень його методологічного забезпечення.

Окремо слід відзначити розвиток підходів до аналізу інноваційних систем і формування рекомендацій щодо вдосконалення інноваційної інфраструктури, які враховують необхідність міжорганізаційної взаємодії та використання сучасних цифрових інструментів.

Отримані результати мають не лише теоретичне, а й практичне значення, оскільки можуть бути використані при формуванні систем управління інноваціями на рівні підприємств, а також при розробленні відповідних управлінських рішень в умовах цифрової трансформації.

Загалом, рівень наукової новизни отриманих результатів відповідає вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора

філософії, а їх значення полягає у розвитку сучасних підходів до управління інноваціями з урахуванням кіберсоціальних чинників.

**Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій,
сформульованих у дисертації, в наукових публікаціях, зарахованих за
темою дисертації**

Обсяг і кількість наукових публікацій здобувача за темою дисертаційного дослідження, загальним обсягом 7,6 д.а., з яких 4,6 д.а. належать особисто автору, відповідають установленим вимогам щодо апробації та оприлюднення результатів наукових досліджень для здобуття ступеня доктора філософії.

Аналіз змісту опублікованих праць дає підстави стверджувати, що в них у достатній мірі відображено ключові теоретичні та прикладні результати дисертаційної роботи. Основні положення дослідження пройшли належну апробацію та були представлені на науково-практичних конференціях різного рівня, що свідчить про їх наукову значущість і відповідність сучасним дослідницьким тенденціям.

**Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації,
фальсифікації**

За результатами проведеного аналізу встановлено, що в дисертаційній роботі відсутні ознаки академічного плагіату. Це підтверджується результатами перевірки тексту із застосуванням спеціалізованого програмного забезпечення Strikeplagiarizm.com, які засвідчили високий рівень його унікальності. Виявлені запозичення мають коректний характер і обґрунтовано представлені у вигляді загальноживаної термінології або належним чином оформлених цитувань із відповідними посиланнями на джерела (лист Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля МОН України від 16.11.2025 № 3/11).

Крім того, у дисертації не встановлено фактів фабрикації чи фальсифікації наукових результатів. Викладені у роботі дані, розрахунки та висновки є достовірними, не містять ознак спотворення або навмисного викривлення

інформації, а їх інтерпретація здійснена коректно відповідно до вимог наукової доброчесності.

Зауваження та дискусійні питання стосовно положень дисертації

Позитивна оцінка результатів дослідження С.О. Булатнікова не виключає деякі зауваження, які у тому числі можуть послугувати підставою для дискусії на захисті дисертації. Суть цих зауважень полягає у наступному.

1. У дисертаційній роботі (розділ 1, рис. 1.1) наведено лінійну модель «технологічного поштовху», яка використовується для ілюстрації інноваційного процесу. Разом з тим, представлена модель має узагальнений характер і не відображає зворотні зв'язки, ітераційність та нелінійність сучасних інноваційних процесів, що є особливо важливим в умовах цифровізації та кіберсоціальної взаємодії.

2. Окремі таблиці з аналітичним матеріалом (зокрема, табл. 1.1) мають переважно описовий характер і не супроводжуються достатнім рівнем узагальнюючих висновків або кількісного аналізу, що суттєво знижує їх аналітичну цінність.

3. У пп. 2.2, де розглядається типологія інноваційних систем, автором запропоновано підхід до їх класифікації, проте відсутня чітка візуалізація цієї типології у вигляді узагальнюючої схеми або діаграми, що ускладнює сприйняття матеріалу та знижує рівень наочності результатів дослідження.

4. Значна увага в роботі присвячена аналізу інноваційної інфраструктури. Автор визначає вимоги до формування її елементів, однак у роботі відсутні конкретні кількісні критерії оцінювання ефективності функціонування цих елементів, що обмежує можливості практичного застосування запропонованих рекомендацій.

5. У третьому розділі (с. 127–160) запропоновано інтегровану модель прийняття рішень в інноваційному менеджменті, однак її апробація представлена обмежено, зокрема відсутні детальні приклади розрахунків або

імітаційного моделювання, що дозволили б оцінити ефективність її застосування у практичній діяльності підприємств.

6. У дисертації (зокрема, пп. 3.1.) запропоновано уточнену послідовність управління інноваційною діяльністю підприємств, однак її представлення має переважно текстовий характер і не супроводжується детальною алгоритмізацією або блок-схемою, що могло б підвищити рівень формалізації та практичної придатності запропонованого підходу.

Надані зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку результатів дослідження, проведеного С.О. Булатніковим на належному науковому рівні.

Загальний висновок

За результатами ознайомлення з дисертаційною роботою Булатнікова С.О. доцільно сформулювати такі узагальнюючі висновки. Подане дослідження на тему «Управління інноваціями на основі кіберсоціального підходу» є цілісною та завершеною науковою працею, присвяченою актуальній проблематиці сучасного менеджменту. Отримані результати характеризуються науковою новизною, достатнім рівнем теоретичного опрацювання та мають практичну спрямованість. Поставлену мету дослідження досягнуто, а визначені завдання послідовно реалізовано, що знайшло відображення як у висновках до окремих розділів, так і в узагальнюючих положеннях дисертації.

Зміст дисертації є внутрішньо узгодженим і повною мірою відповідає обраній темі та логіці дослідження. Представлені результати відповідають змісту спеціальності 073 «Менеджмент», що підтверджує коректність наукової спрямованості роботи. Дисертація виконана з дотриманням вимог до наукових досліджень: характеризується чіткою структурою, належним рівнем методологічного обґрунтування та відповідає встановленим стандартам оформлення.

Основні наукові положення, висновки та результати дослідження знайшли відображення у публікаціях здобувача, які відповідають чинним вимогам щодо

апробації результатів дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

За результатами аналізу представленої дисертаційної роботи та за змістом відгуку є підстави стверджувати, що дисертаційна робота С.О. Булатнікова за формальними та змістовними ознаками відповідає вимогам пунктів пп. 6, 7, 8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та основними положеннями «Вимог до оформлення дисертації» (затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40), а її автор Булатніков Станіслав Олександрович заслуговує на присудження за результатами публічного захисту ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 Менеджмент.

Офіційний опонент,

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки та управління
Черкаського державного технологічного
університету Міністерства освіти і науки
України (м. Черкаси)

Григорій Мєрошєв
МАНН

Манн Руслан МАНН

Григорій Мєрошєв